

יו"ל ע"י כולל "שערים המצויינים" שע"י מוסדות "דרכי תורה" רחובות

כולל להוראה ולעיון ההלכה לאברכים מצויינים בני עליה * כולל "מבקשי ה'" * כולל "תפארת שלמה"
בביהכ"ס ע"ש שלמה אלפסי רח' התחיה 1 רחובות. לתרומות והנצחות בעלון המופץ באלפי עותקים בארץ ובעולם 08-9452903

ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט ה'תשס"ט

חכמת הפרצוף ויין שדעת זקנים נוחה הימנו

הפנים, ועל ידי כך ראה שחוט של חסד משוך על יוסף. ועוד כתב, שראשי התיבות של הפסוק "כי עודך חיי", הם בגימטריא "צחי", לרמז שהכיר יעקב ביוסף שהינו צח וזך, ואין בו אף שמץ פגם רוחני.

יוסף ביקש שיבשרו לאביו שהוא עומד בצדקו

ומדברי האלשיך בפרשתנו (מ"ה, ו) למדנו שגם יוסף ידע שבלב אביו מְקַנָּן חשש לרוחניותו. וכפי שכתב "כי עוון אחד פוגם באדם יותר ממכות רבות אשר יכוחו בגופו. על כן אם חלילה היה נמצא ביוסף עוון, גם כי יהיה שלם בגופו, בשורה רעה תִּקְשָׁב לאביו. אמנם בהיותו שלם בנפשו, כי צדיק וישר הוא אף כי מצאוהו רעות רבות וצרות, על בשורה טובה יבוא אשר יגיד לו. ולכך היה יוסף משתדל להראות לאחיו בהוראת פניו וסיפורי מאמרו כי עומד הוא בצדקו וכן מצינו במדרש (ב"ר צ"ג, ט) שהראה להם שהוא מהול למען יבשרו זאת לאביהם, וכן עשו. ולכך נאמר ויגידו לו לאמר עוד יוסף חיי, כי הִנְנָה היא סיפור דברים הנמשך באורך. והיינו משום שאם היו אומרים ליעקב שיוסף צדיק, לא היה מאמין לזה, ולכן הגידו לו באורך מאשר ראו והכירו בו מצדקתו". ללמד, שיוסף השתדל בכל מאודו, לידע את אביו בעובדת היותו צדיק, למען הִסֵּר כל חשש וספק מליבו באשר למצבו הרוחני.

במשך כבי שנות צער ויסורין התאבל יעקב על יוסף בן זקונו, עד אשר זכה ונתבשר שהנה "עוד יוסף חי, וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים". וכשומעו זאת "ויפג לבו כי לא האמין להם", ופירש הרמב"ן "ויפג לבו- שנתבטל לבו ופסקה נשימתו, כי פסקה תנועת הלב והיה כמת, וחלף זמן גדול מן היום, והוא שוכב דומם בעבור שלא האמין להם. וידוע כי המתעלף יצעקו לו וירגילו אותו בשמחה, עד שִׁתְקַבֵּעַ בו בנחת רוח. ולכך יודברו אליו את כל דברי יוסף, וירא את העגלות, כי היו צועקים באזניו את דברי יוסף, ומביאים לפניו את העגלות, ואז שבה רוחו אליו וחזרה נשימתו וחייה, וזהו ותיחי רוח יעקב אביהם".

ובהשקפה ראשונה נדמה, שצער הרב של יעקב על יוסף, אינו אלא כצער אב על בנו האובד אשר לא נודעו עקבותיו. ברם, אם רק זה היה תוכנו של אותו הצער, הלא דבר תימה ופלא הוא, שלא האמין יעקב לבניו כשבישרוהו שיוסף חי. שהרי בדרך העולם, מי שהודיעוהו שנמצא קרובו האהוב הנאבד מִזָּה שנים, יאמין וישמח בבשורה זו, וישתוקק לראותו במהרה.

וכמו כן קשה, מדוע כשראה את העגלות, "ותחי רוח יעקב", וְכִי איזה סימן ורמז היה בעגלות לכך שיוסף חי. והכלי יקר כתב, שראייה זו שנאמרה בעגלות, ענינה התבוננות. ויש להתבונן בפישרה של התבוננות זו, שבעבורה התנחם יעקב והופג צערו.

יעקב אביו התעלף כששמע שיוסף מלך

במצרים

ויסוד הדברים הוא, שעיקר צערו של יעקב היה על רוחניותו של יוסף, ולכך כשנודע לו שיוסף מלך במצרים לא היה בדבר כדי לנחמו, ולא עוד אלא שמעתה חשש יותר ליוסף אם נותר צדיק כבתחילה. ואף כשאמרו לו שיוסף עודנו צדיק, לא האמין לכך, שהרי טומאת מצרים כה רבה היא, ובדרך הטבע לא שייך היה שיעמוד שם בצדקתו. ולכשנאיר פְּהֵלוֹ של אור זה את דברי הרמב"ן דלעיל, נמצא דבר נורא, והוא, שעלפנו ותדהמתו של יעקב בשומעו כי יוסף חי לא נגרמו מחמת שלא האמין לבשורה זו, אלא מחמת ששמע שבנו מלך במצרים, ולא האמין שנותר צדיק כבתחילה, וכביכול נתאמתו חששותיו מִזָּה כבי שנה בְּדָבָר רוחניותו של בנו. ולכך לא שבה רוחו אליו עד אשר התבונן ברמזים הרוחניים ששלח לו יוסף, וכמפורש במדרש (ב"ר צ"ד, ט) "אמר יוסף לאחיו, אם יאמין לכם, מוטב, ואם לאו תאמרו לו, בשעה שפרשתי ממך לא בפרשת עגלה ערופה הייתי עוסק, זהו שנאמר, וירא את העגלות. ויאמר ישראל רב, רב כוחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו ועדיין הוא עומד בצדקו". [וזהו תוקף הלקח המהדהד בדברי האור החיים הקד', "כי הצדיקים יותר יחפצו בהעדר הברכה בהיותו בן מביש, אשר על כן לא היתה שמחתו שלימה מספק זה, עד שראה את יוסף והתבונן בפניו, כי הכרת הפנים תענה באיש, וכמו שמצינו לצדיקים שלמים שהכירו ברושם הפנים את מעשי האדם. ולכך כשהכיר בו, אמר לו 'אמותה הפעם', פירוש הפעם הזאת בראייתך, ולא מקודם כשנתבשרתי, והטעם, אחרי ראותי את פניך והכרתי בהם שעודך צדיק כמקודם, ולא נשתנה דיוקנד מכמות שהיה, אלא עודך חי, כי הצדיקים קרויים חיים".] [וכן כתב האלשיך (בראשית מה, ו). "כל חפצו של יעקב היה לראות פני יוסף, ולהכיר בפניו אם צדיק הוא".]

ונמצא שעיקר צערו של יעקב היה על רוחניותו של יוסף, מחשש שמא הניח יוסף את אמונת בית אביו, ודבק בטומאת מצרים. וחשש זה סר והתפוגג, לאחר שהבחין יעקב בפניו של יוסף, אשר העידו בו כי נותר בתומו וצדקתו. ויש בנותן טעם לצרף לזה את דבריו הנפלאים של השפתי כהן (בראשית מ"ו, ט), שראשי התיבות של הפסוק "אמותה הפעם אחרי ראותי", הם בגימטריא "רז", לרמז שהיה יעקב יודע ברזי שרטוט

יעקב הכיר בצדקת יוסף על ידי חכמת הפרצוף

ואכן, מדבריו הנשגבים של האור החיים הקד' בפרשתנו (מ"ו, ט) יש ללמוד את תוכנו של הצער הרב שנצטער יעקב על יוסף- "הגם שנתבשר יעקב כי יוסף עודנו חי, זה הועיל לדעת שישנו קיים במציאות, אבל עדיין היה לבו דָּנָה ודואג אם עודנו בצדקתו ולא 'כהתה עינו' ולא 'נס ליחיו' מחמת היותו בין הנכרים, ונתון בתוך הקליפות בטומאת מצרים. ודבר ידוע הוא, כי הצדיקים יותר יחפצו בהעדר הברכה בהיותו בן מביש, אשר על כן לא היתה שמחתו שלימה מספק זה, עד שראה את יוסף והתבונן בפניו, כי הכרת הפנים תענה באיש, וכמו שמצינו לצדיקים שלמים שהכירו ברושם הפנים את מעשי האדם. ולכך כשהכיר בו, אמר לו 'אמותה הפעם', פירוש הפעם הזאת בראייתך, ולא מקודם כשנתבשרתי, והטעם, אחרי ראותי את פניך והכרתי בהם שעודך צדיק כמקודם, ולא נשתנה דיוקנד מכמות שהיה, אלא עודך חי, כי הצדיקים קרויים חיים".] [וכן כתב האלשיך (בראשית מה, ו). "כל חפצו של יעקב היה לראות פני יוסף, ולהכיר בפניו אם צדיק הוא".]

ונמצא שעיקר צערו של יעקב היה על רוחניותו של יוסף, מחשש שמא הניח יוסף את אמונת בית אביו, ודבק בטומאת מצרים. וחשש זה סר והתפוגג, לאחר שהבחין יעקב בפניו של יוסף, אשר העידו בו כי נותר בתומו וצדקתו. ויש בנותן טעם לצרף לזה את דבריו הנפלאים של השפתי כהן (בראשית מ"ו, ט), שראשי התיבות של הפסוק "אמותה הפעם אחרי ראותי", הם בגימטריא "רז", לרמז שהיה יעקב יודע ברזי שרטוט

בשעה שפרשתי ספך בפרשת עגלות המשכן

הייתי עוסק

והמתנות כהונה (ב"ר צד, ט), הביא בשם רש"י גירסא אחרת במדרש הנ"ל, בדבר הרמז שרמזו יוסף ליעקב בעגלות, והוא ש"בשעה שפרשתי ממך, בפרשת עגלות המשכן הייתי עוסק", וכן פירשו **בדעת זקנים** שרמזו לו על שעסקו בפרשת עגלות צב. וביאר **בעל הערוך לנו בספר "מנחת עני"** שיוסף חשש שמא לא יאמין אביו שהוא מזמין ומבקש אותו לרדת מצרימה, וזאת מחשש שמא לא עמד בצדקתו, והינו מתבייש שאביו יראנו בקלקלתו. ולכך שלח לו סימן באומרו, שהלא בשעה שפרשתי ממך, בפרשת עגלות המשכן הייתי עוסק, שבה נתפרש קרבנם של יב' נשיאי השבטים, ובכללם קרבן נשיא שבטו של יוסף, וא"כ הרי לך האות שהנני עומד בצדקתי וראוי להקריב עם יתר השבטים.

יניו של אדם יהיר וגאותן כחסיץ

ומרגלית נאה ויקרה, התואמת את יסוד הדברים שבמאמר זה מצינו בספר **קהלת יצחק**. שהנה נאמר "ולאביו שלח עשרה תמורים נושאים **מטוב מצרים**", ודרשו חז"ל (מגילה טו:) ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. והסוד הטמון ביין ששלח יוסף לאביו, יתגלה לאור דברי הגמ' (ב"ב צח:), שיינו של אדם גאותן ויהיר מחמיץ. ולפי זה לא יתכן היה שִׁמְצָא במצרים יין טוב, ובפרט יין ישן, באשר היתה כולה אפופה רהב וגאווה, וכדברי הנביא (ישעיהו כ, ז) "ומצרים הבל וריק יעזרו, לכן קראתי לזאת רהב", ופירש רש"י שמצרים גסי רוח וגאותנים.

ולכך שלח יוסף ליעקב יין ישן, להודיעו שלא למד ממדותיהם הרעות של מצרים, ולא היתה למידת הרהב דריסת רגל בתחומו, והינו עומד בצדקתו ובענוותנותו כבראשונה, וראה לדבר מיינו שלא החמיץ, שלא כיון מצרים הנחמץ לגודל גאותם. נויש להטעים בזה את אמרם "יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו", שהניחותא האמורה בזה, אינה מן היין בלבד אלא מבעליו. דהיינו שע"י העדות הטמונה ביינו של יוסף על גודל צדקתו ושפלות רוחו, נחה דעתו של יעקב ביודעו שיוסף נותר צדיק כפי שהיה מעיקרו, ו"יינו" לא החמיץ, תרתי משמע.

הלך הנפלא שבאופני עגלות יוסף ובגילגולם

ולקח נפלא בענין העגלות, מצינו בספר **שם משואל** (ויגש תרפ"א) שכתב, שאופני העגלה הסובבים בעיגול מורים שמי שנמצא ברום המעלה יכול בין רגע לרדת למטה, ומי שנמצא בשפל המדרגה יתרומם בין רגע כלפי

"ג'ר ה' נשמת אדם"

העלון מוקדש לע"ג החייל שלמה אלפסי הי"ד

אשר הכולל שזכן במרכז הרוחני שהוקם על שמו.

בנו של ידידנו יבלחט"ו א' ר' שמעון אלפסי הי"ו.

מעלה. והוא רמז לאדם, שאפילו בתכלית הירידה אל יתייאר, ויתן אל לבו שאולי זו העת האחרונה של הירידה, ומעתה יעלה. וכן בפיסגת העליה, לא יתגאה, ויתן אל לבו שמא הגיע לסוף העליה ומעתה ירד. וזהו הרמז שרמזו יוסף ליעקב בעגלות, לבל יצטער הרבה על שהוצרך לרדת למצרים, היות ומזו הירידה, עֲלֶיָה תהיה לו. ובעבור רמז זה, "ותחי רוח יעקב", וזאת משום שידע יעקב, שמתחר שיוסף שלח לו רמז כזה, בודאי אחז גם הוא באותה הבחינה, ולכך אף שהוא מושל על כל ארץ מצרים, והינו ניצב בתכלית העליה, לא סרה מנגד עיניו המחשבה שאולי זהו הרגע האחרון של העליה, ועל כן לא גבה לבבו. והמתבונן ימצא שבוה נתאפיינה מידתו של יוסף, ובה שיבחו הכתוב וכפי שנאמר (שמות א, ח), "ויוסף היה במצרים", ופירש רש"י "וכי לא היינו יודעים שהיה במצרים, אלא להודיעך צדקתו, הוא יוסף הרועה את צאן אביו, הוא יוסף שהיה במצרים ונעשה מלך ועומד בצדקו". והדגש הוא שגם בהיותו עבד לעבדים במצרים הטמאה, לא התייאר, והאמין בה', וגם בהיותו מלך, לא גבה לבו, ביודעו שתהילתו מאת השי"ת.

ישיטך אלוקים כאפרים וכמנשה

והנה נאמר (בראשית מח, ט) "בך יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה". ולכאורה, במה נתייחדו אפרים ומנשה מכל השבטים, עד שזכו להיות סמל ודוגמא לדורות?

ברם להנ"ל יתבאר, שהנה כל נכדי יעקב גדלו והתחנכו בביתו של ישראל סבא והסתופפו בכל עת במחיצתו, והיה הדבר מתבקש שילכו בדרכו, באין מפריע ומבטל מעבודת ה'. אך מנשה ואפרים נולדו ונתגדלו במצרים הטמאה, ולמרות כל זאת לא הלכו בחוקות מצרים, ודבקו באמונה בה' ובתורתו. ומשום כך משמשים מנשה ואפרים כאות ומופת לכל ילדי ישראל, ומברכתם יאציל כל אב בישראל לבנו בכל דור ודור, באשר מסמלים הם את הדביקות בעץ החיים ובדרך ישראל סבא, חרף הרוחות הזרות הנושבות סביב.

מהנעשה בכולל "שערים המצויינים"

התלהבות רבתי והדים נרחבים ונרגשים למסיבת חנוכה וסעודת סיום מסכת שהתקיימה בנר שמיני של חנוכה בהיכל הכולל, מתוך דברי תורה שירים ותשבחות וסעודה כיד המלך. הדלקת הנרות נמכרה בשעות לימוד בתענית דיבור, וזכה בה האברך ר' יהודה שוקר הי"ו שקיבל על עצמו 1600 שעות! של לימוד בעמל ושקידה מתוך תענית דיבור עד לחנוכה התשע"ג. יחד עימו התכבד בהדלקת הנרות אחד מהתורמים הנכבדים. ידידי ותומכי הכולל וכל המשתתפים חשו בהתרוממות רוח רבה, והודו בהתרגשות על הערב הנפלא והמחזק. בשם ראש הכולל והנהלה גודה לכל המסייעים במלאכה, ובפרט לגבאים המסורים ר' אליהו חוה הי"ו ור' גד יצחק הי"ו.

העלון מוקדש לע"ג

מנטה מרגלית בת רזולה ע"ה
מזל סעדיה בת יעקב ע"ה
ימנה בת סעדה ע"ה
חנה בת ידידיה ע"ה
שמואל בן שלמה ובנת ז"ל
מרים בת יששכר ע"ה
ישראל בן מאיר דב ז"ל
שלום רפאל בן עפיה ז"ל
שוקרלה בן סלטנט ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ג

משה בן חלימה וסאלם ז"ל
הרב עובדיה בן יעקב ז"ל
שלמה בן דוד ומרים ז"ל
שמואל בן מרים ז"ל
אליהו בן בתרה בתיה ז"ל
מכילה בן חחילה ז"ל
אילנה בת נואיבר ע"ה
אליהו בן שרה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ג

אביתר בן יחיא בן סעיד ז"ל
ברק בן רחל ז"ל
יצחק בן תמו ז"ל
רונית בת מנטה מרגלית ע"ה
סעדה בת זוהרה ז"ל
רחל בת חיה ע"ה
שושנה בת עזיזה ע"ה
יחזקאל בן ג'וליס ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ג

ר' בנימין בן משה ז"ל
סרח שרה בת רחמה ע"ה
צביה בת סרח ע"ה
רחל בת סאלחה ע"ה
נאז'ה מזל בת תאג'ה ע"ה
שרה בת זיהרה ומשה ע"ה
שרה זוהרה בת דוד ע"ה
שרינה בת לוואיזה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

מחברת האתר: אודיס' סלית, אסל'ת 10/3. טל' 08-9144220 © זאיל'ת ארזות ואית'ת רננה rinuna@shtaygen.co.il

קורא נכבד! עלון זה י"ל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכן קיימים: כוללים לאברכים מצויינים. בימ"ד להוראה ולרבנות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. כולל פנסיונרים. קרן "פותח את ידך" - סיוע למשפחות נצרכות. וכן הנצחה לע"ג הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במושך כל ימות השנה, צור קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך!

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 רחובות. טל' 08-9452903. פקס: 08-9452903. דוא"ל: salami1@bezeqint.net
כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ח-ן 8795528 ע"ש "דרכי תורה"